

ПРОБЛЕМА ПЕРВИННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ В СУЧАСНОМУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОСТОРИ

У статті представлено аналітичний огляд науково-методичних праць з проблеми формування у молодших дошкільників позитивного ставлення до дошкільного закладу як вагомому показника їхньої соціалізованості з'ясовано вплив соціально-виховного середовища на процес соціального становлення особистості.

Ключові слова: первинна соціалізація, адаптація, виховання молодших дошкільників.

Постановка проблеми. Проблема успішної соціалізації особистості, починаючи від народження, належить до числа вічних, оскільки в кожному історичному періоді, стосовно конкретного суспільства, соціального оточення, в якому відбувається становлення цієї особистості, вона набуває специфічних рис. Названа проблема – в колі наукових інтересів багатьох наук: філософії, соціології, психології, педагогіки, соціальної педагогіки, кожна з яких вивчає різні її аспекти. Для психолого-педагогічних та соціально-педагогічних досліджень основні напрями наукових розвідок пов'язані з вивченням специфіки самого процесу соціалізації на різних вікових етапах, визначенням умов сприяння його успішному перебігу з урахуванням специфіки кожного віку та конкретної соціальної ситуації.

Відтак, теоретичне підґрунтя для успішного розв'язання завдань нашого дослідження, присвяченого формуванню у малюків позитивного ставлення до дошкільного закладу як вагомому показника й водночас чинника первинної соціалізованості, складають наукові праці психологів (вони дають змогу окреслити процес становлення особистості в ранньому онтогенезі), соціальних педагогів (для врахування своєрідності різних соціальних інститутів як

чинників соціалізації малюків) та педагогічні дослідження, в яких представлено сучасні теорії виховання дітей раннього і дошкільного віку.

Мета цієї статті полягає у представленні результатів аналітичного огляду наукових і науково-методичних праць, що слугують теоретичним підґрунтям вивченню особливостей формування у дітей третього-четвертого років життя позитивного ставлення до дошкільного закладу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Попереднє вивчення наукових джерел з проблеми формування у молодших дошкільників позитивного ставлення до дошкільного закладу – важливого інституту соціалізації – переконливо засвідчило, що представниками різних наук накопичено значну теоретичну базу. Так, проблема соціалізації особистості широко представлена працями соціологів (М. Бугле, Г. Гіддінгс, Г. Лебон, І. Кон, М. Лукашевич, С. Разуваєв, Г. Тард та ін.), психологів (Л. Виготський, В. Кудрявцев, Д. Фельдшєйн), соціальних педагогів (В. Абраменкова, Н. Голованова, І. Зверєва, А. Капська, С. Курінна, Г. Лактіонова, А. Мудрик, С. Харченко та ін.). Різні аспекти соціалізації індивіда та впливу соціального середовища на її перебіг висвітлюються у працях І. Беха, В. Зеньковського, Т. Кравченко, Л. Куликової, М. Лукашевича, І. Печенко, Б. Братуся. Особливий інтерес вони становлять у зв'язку з дослідженням сутності та особливостей соціального розвитку дитини в умовах сьогодення.

Наукові розвідки, присвячені ранньому й молодшому дошкільному віку, проводилися за такими напрямками: анатомо-фізіологічний (М. Безруких, О. Кочерга, В. Солькін, Д. Фарбер); психологічний (Л. Виготський, З. Гуріна, І. Дубровіна, Д. Ельконін, О. Запорожець, О. Кононко, М. Лісіна,); соціально-педагогічний (Т. Алексеєнко, Н. Гавриш, Л. Кальченко, К. Крутій, І. Макаренко, Ж. Петрочко). У наукових дослідженнях останніх років проблема становлення особистості на етапі раннього онтогенезу розглядається в різних аспектах у дисертаційних роботах З. Гуріної, М. Єлагіної, О. Зимоніної, О. Кононко, І. Макаренко, Р. Моїсеєнко, В. Паніної, О. Саприкіної, О. Смирнової та інших. Учені стверджують, що формування особистості

дитини від народження відбувається одночасно і взаємопов'язано, в результаті чого розвиток являє собою не послідовність окремих, неузгоджених між собою змін, а носить цілісний, системний характер. Відтак, відхилення в одній області спричинюють зміни в інших. Саме тому надзвичайно важливим є створення атмосфери, сприятливої для психофізичного, емоційного, соціально-морального розвитку малюка.

На думку учених, перші роки життя – це критично важливий період для соціального, інтелектуального та особистісного розвитку людини, пов'язаний із закладанням перших уявлень про самого себе, світ навколо, становленням самосвідомості, утворенням стійких форм міжособистісної взаємодії з оточуючими, засвоєнням моральних і соціальних норм.

Аналіз сучасних досліджень в галузі дошкільного дитинства (Л. Артемова, А. Богуш, З. Борисова, Н. Гавриш, І. Кіндрат, О. Кононко, С. Ладивір, В. Оржеховська, З. Плохій, Т. Поніманська, В. Постовий та ін.) свідчить про інтенсивні пошуки вчених і практиків щодо оновлення змісту освіти й виховання дітей, реалізації особистісно зорієнтованих виховних технологій, організаційно-педагогічних умов функціонування освітніх закладів різних типів і профілів, психолого-педагогічних умов оптимального розвитку дітей у сім'ї і дошкільних закладах. Результати наукових розвідок в аспекті вивчення виховного потенціалу родини і дошкільного закладу як основних інститутів соціалізації на ранніх етапах онтогенезу подано також у роботах О. Богініч, В. Котирло, М. Машовець, О. і Б. Нікітіних, М. Осоріної, Л. Островської, Т. Піроженко, О. Хартман та інших.

Отже, первинний аналіз наукової літератури засвідчив, що, не зважаючи на достатню кількість психолого-педагогічних досліджень з проблем розвитку-виховання-навчання дітей раннього та молодшого дошкільного віку, проблема позитивної адаптації малюків до дошкільного закладу як вагомого чинника їх соціалізації залишається мало вивченою і технологічно не розробленою. Це пояснює смисл нашого наукового пошуку: вивчити теоретичні основи означеної проблеми для обґрунтування технології сприяння позитивній

адаптації малюків до нової соціальної ситуації в групі дошкільного закладу. Зосередимося передусім на психолого-педагогічному та методичному аспекті названої проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як засвідчують праці науковців, одним із найважливіших завдань розвитку дітей на етапі переходу від раннього до дошкільного віку є формування самосвідомості у дітей дошкільного віку – розуміння власного «Я», усвідомлення себе як індивідуальності, а також як учасника соціальних відносин, який має підкорятися певним соціальним нормам. Досліджуючи психологічні основи особистісного становлення дошкільника, О. Кононко вказує на важливість появи позиції «Я-у-Світі», яка акумулює його життєвий досвід, характеризує ступінь орієнтованості в різних життєвих ситуаціях, синтезує ціннісні ставлення до предметного та людського світів, власного Я [7]. Становлення особистості малюка відбувається на загальному фоні його психофізіологічного зростання, тому особливий інтерес для нас представляють наукові праці і методичні доробки, присвячені характеристиці періоду первинної соціалізації малюків – переходу від раннього до молодшого дошкільного віку.

Унікальність цього періоду порівняно з подальшими віковими етапами становлення особистості полягає в тому, що він є своєрідним підґрунтям для загального розвитку дитини. Адже формуються не лише ті риси психіки, які взагалі характеризують поведінку дитини, її ставлення до довкілля, а й такі, що проєктуються на майбутнє і виявляються у важливих психологічних новоутвореннях. Науковці визначають цілу низку особливостей, що характеризує цей період. Насамперед, це інтенсивний темп як фізичного, так і нервово-психічного розвитку. На початок молодшого дошкільного віку малюк має володіти всіма основними рухами (ходьбою, бігом, повзанням), мовленням, навчається діяти з предметами, набуває певної самостійності та намагається її відстоювати. Проте через вікову морфологічну та функціональну незрілість організму розвиток відбувається на несприятливому фоні (нерівномірність, лабільність розвитку).

Проте дитина залишається надзвичайно вразливою з боку розвитку нервової системи, психіки, вищої нервової діяльності. Зберігається неврівноваженість основних нервових процесів, характерна для раннього періоду розвитку: процеси збудження превалюють над гальмуванням.

У молодшому дошкільному віці особливості розвитку, як і раніше, значною мірою зумовлюються станом здоров'я дитини. Фізично повноцінна дитина не тільки менше хворіє, але й краще розвинена психічно: при тривалому захворюванні малюки втрачають набуті вміння, мовленнєві і рухові навички. Незначні порушення стану здоров'я дитини впливають на її емоційну сферу (О. Богініч, М. Ефіменко, О. Кочерга, І. Макаренко та ін.).

Таким чином, науковці і практики наголошують на необхідності забезпечити адекватний віковій дитини гармонійний розвиток через задоволення її провідних потреб, що полягають у пізнанні світу через практичні дії з предметами: у контактах, увазі, спілкування з близькими дорослими та однолітками, у фізичній активності.

Новоутворенням пізнавальної сфери є якісні зміни в характері сприймання, яке з акту реагування на предмет перетворюється на акт орієнтування у предметах і починає розвиватися як перцептивна діяльність.

Одночасно із засвоєнням готових способів дій спостерігається й самостійне набуття досвіду в ході діяльності з предметами – індивідуальний досвід. Діти трьох років стають успішними в опануванні вміння співвідносити свої дії з діями дорослих та сприймати їх як зразок.

У предметній діяльності акцент поступово переміщується з процесу на результат, який стає регулятором дій дитини. На думку С. Новосолової, предметна діяльність та її розвиток – це джерело, що дає початок розвитку інтелекту дитини, стає основою формування індивідуального соціального досвіду, адже малюк засвоює способи дій з предметами, способи спілкування з іншими людьми, оволодіває мовленням тощо. Всі ці форми людського, історичного досвіду становляться набуттям дитини у ході спілкування з оточуючими її людьми. Одні форми поведінки привласнюються шляхом

мимовільного наслідування, інші – в процесі спеціально організованого навчання, тобто довільно [11].

Мовленнєве спілкування є важливим новоутворенням цього періоду. Розвиток мовлення трьохрічки пов'язаний з розширенням кола його функцій: насамперед, налагодження взаємодії і взаємин з близькими дорослими й дітьми (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Гурковська, К. Крутій, Г. Лопатіна, Т. Науменко, О. Саприкіна та ін.). Автори наголошують, що дитина засвоює основну форму мовленнєвого спілкування – діалогічну. Вона намагається активно висловлюватися, ставити запитання й самостійно відповідати, звертатися до людей, які її оточують, з проханнями та пропозиціями. Основні новоутворення у змісті та структурі мовлення з'являються саме в процесі ініціативних висловлювань малюка. А тому у дитини має бути можливість вільно висловлюватися за власним бажанням. Розвиток мовлення стає одним із чинників, що уможлиблює входження дитини в більш широке соціальне оточення, приєднання до кола однолітків. Цьому сприяє також і виникнення феномену «Я сам», що засвідчує поступове відділення дитини від дорослого, з яким, за влучним висловом. Д. Ельконіна, віддаляючись вона встановлює більш глибокі стосунки [4].

Дитина трьох років починає відчувати себе в певному сенсі людиною, незалежною від дорослого. Спостерігається протиріччя: з одного боку – малюк ще залежить від допомоги та підтримки дорослого, з іншого, – отримуючи її, він роздратовується, відстоює власні самостійні спроби. Саме так на цьому віковому етапі розвивається самостійність дитини, з'являється форма «Я сам» [11]. Отже, виникає тенденція до самостійної діяльності, дорослі вперше розкриваються, виступають як носії зразків дій і стосунків у навколишньому світі. Названі особливості розвитку на етапі початку молодшого дошкільного віку мають неперевершене значення для становлення дитини як особистості, формування її первинного соціального досвіду, формування ставлення досвіду і самої себе.

Науковці підкреслюють роль соціального та культурного середовища, в

якому перебуває дитина (С. Гессен). Так, поділяючи соціальне середовище на близьке і віддалене на підставі інтенсивності контактів, сучасний дослідник І. Підласий наголошує, що дитина досягає більш високого рівня розвитку там, де близьке й далеке оточення надає їй найбільш сприятливі для цього умови.

Цієї ж думки дотримується і О. Кононко, яка зауважуючи про роль соціального оточення, що виступає вирішальним чинником становлення особистості дитини, особливої уваги приділяє сімейним відносинам, загальній емоційній атмосфері в родині, де виховується дитина. В якості авторитета вона обирає теорію Жд. Г. Мід про три стадії соціалізації. На першій – імітації – діти копіюють поведінку дорослих, навіть не завжди розуміючи її. Тому надзвичайно відповідальним є цей перший період з боку створення середовища, гідного наслідування. На другій – стадії рольових ігор – діти, апробуючи в ігрових діях ролі дорослих, “приміряючи” їх до себе, вчаться надавати своїм думкам і діям того ж значення, що й дорослі, тобто інтуїтивно засвоюють певні соціальні норми. На завершальній, третій стадії – колективних ігор – діти вчаться враховувати існування у світі, крім себе, інших людей, орієнтуватися на очікування окремих людей дитина та навіть групи, намагаються відповідати тим очікуванням, якщо вони збігаються з позицією самої дитини [7]. Доведено, що ефективність виховання самостійності визначається тими умовами, які створені для розвитку дитини, для засвоєння нею загальнолюдського досвіду. Саме в родині малюк просто і природно пристосовується до життя, формується його особистість. Психологи і педагоги стверджують, що емоційний характер відносин з близькими дорослими, заснованих на любові, довірі, взаємній зацікавленості, - те головне, що визначає становлення вільної, компетентної, впевненої в собі, самостійної особистості (О. Кочерга, С. Ладивір, Т. Піроженко, О. Хартман).

Огляд науково-методичних праць, присвячених родині як основному інституту первинної соціалізації, засвічує, що ця проблема останнім часом регулярно висвітлюється на шпальтах педагогічної періодики. Червоною ниткою крізь всі публікації проходить думка про необхідність цілеспрямованої

роботи з формування у батьків педагогічної культури, застосування найбільш ефективних способів дії, надання допомоги родині у створенні сприятливих для розвитку малюка умов.

Проте, не зважаючи на унікальну роль родинного виховання і сім'ї як інституту соціалізації, науковці наголошують на неможливості тривалий час залишати незмінною ситуацію соціального виховання, вказують на те, що сприятливі умови для усвідомлення малюком себе людиною, ознайомлення з нормами і правилами людської поведінки створюються саме в закладах суспільного виховання. Науковці підкреслюють важливість забезпечення наступності між сімейним і суспільним вихованням в поступовому розширенні соціального досвіду дитини, оволодінні нею повною мірою сімейними стосунками і нормами, засвоєнні елементів соціальної компетентності, головних законів людського гуртожитку, закладенні основ формування системи ставлень до себе, до людського та природного оточення (О. Кононко, К. Крутій, Т. Науменко, І. Макаренко, В. Паніна і т.ін.). Це досягається через створення таких умов у культурному середовищі країни, коли дитина відчуває себе людиною, бажаним членом родини, жителем вулиці, міста, країни. Соціальне виховання має відкрити дитині світ, у який вона прийшла, визначити її шлях через сімейну культуру до національної і спрямувати далі до загальнолюдської.

Огляд програмно-методичного забезпечення процесу входження дитини в соціальне середовище дошкільного закладу (програми розвитку і виховання дітей “Маляточко”, “Зернятко”, “Щасливе дитинство”, “Я у Світі”) засвідчує увагу до проблеми становлення особистості в ранньому онтогенезі, створення для цього сприятливих умов у сім'ї та громадських закладах, увага до батьків як активних учасників освітнього процесу, намагання забезпечення адекватного потребам дітей психолого-педагогічного супроводу їхнього розвитку (Г. Беленька, О. Богініч, Т. Гурковська, А. Гончаренко, О. Кононко, К. Крутій, І. Макаренко, Т. Науменко, В. Рагозіна, О. Саприкіна).

Так, Програма розвитку, навчання та виховання дітей раннього та преддошкільного віку “Маляточко” (Запоріжжя, 2009 р.), яка є складовою

програми “Дитина в дошкільні роки”, - це документ нового типу, орієнтований на цінності та інтереси дитини, врахування вікових можливостей, збереження субкультури, збагачення дитячого розвитку, забезпечення взаємозалежності всіх граней життя малюка.

Програма розвитку та виховання дитини раннього віку “Зернятко” (2014 р.) базується на науковому доробку вітчизняних та зарубіжних психологів, медиків, педагогів. У ній розкривається зміст освіти дитини малюків в умовах сімейного та суспільного виховання, визначено умови, за яких розкривається та розвивається природний потенціал дитини раннього віку і молодшого дошкільного віку, здатність заявляти про власне “Я” та реалізовувати його, виступати активним учасником життєдіяльності. Центральною ідеєю є становлення самостійної, компетентної особистості в ранньому онтогенезі та створення для цього сприятливих умов у родині та громадських закладах.

Остання за часом Програма розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” (2014) – програма нового стратегічного типу. В ній вміщено новий зміст дошкільної освіти, який передбачає гармонійний та різнобічний розвиток дошкільника, формування його особистості в умовах ДНЗ розвивального життєвого простору, сприятливого для: закладання основ його компетентності, формування розумової, соціальної, емоційної зрілості, творчого ставлення до життя тощо. У Базовій програмі наголошено: основне призначення дорослого – допомогти дошкільнику жити власними силами, у злагоді з довкіллям й згоді із собою як активному суб’єкту життєдіяльності, саме тому першою базовою якістю особистості виділена самостійність. Названі програми орієнтовані на взаємодію родини і дошкільного закладу в ім’я психофізіологічного благополуччя дітей.

У зв’язку з переходом від однієї соціальної інституції до іншої актуалізується зміст категорії “адаптація” (в перекладі з латині означає “пристосовувати”, “улаштувати”, “приєднувати”). К. Рубчевський пропонує розглядати адаптацію як форму перебігу соціалізації у двох аспектах: соціальному і психологічному. Соціальний аспект явища адаптації демонструє

вид і характер стосунків особистості з соціальним середовищем, коли у взаємодію вступають вимоги соціуму, з однієї сторони, і домагання й можливості суб'єкта задовольнити ці вимоги, з іншої (Ф. Баос, В. Малиновський та ін.). Психологічний аспект адаптації передбачає єдність взаємовпливу середовища та особистості: середовище впливає на особистість, яка, у відповідності до своєї внутрішньої природи, переробляє ці впливи, і особистість, у свою чергу, активно впливає на середовище [6].

Сучасні науковці експериментально доводять, що залучення дитини до соціального життя сприяє різнобічності розвитку особистості дошкільника (Л. Венгер, О. Кононко, В. Петровський, Т. Поніманська, Л. Парамонова та ін.). Засвоюючи уявлення про соціум, дитина починає успішно орієнтуватися в навколишньому світі. Тому важливо постійно розширяти коло соціальних уявлень, забезпечувати активну позицію малюка в пізнанні. Враховуючи особливості розвитку психічних процесів на етапі раннього і молодшого дошкільного віку, науковці зазначають, що знання дитини про довкілля мають бути забарвлені почуттями, нести в собі потенціал, який породжує емоції. Тільки таке знання, вказує Т. Поніманська спонукатиме дитину до здійснення вчинків, дій, навчить регулювати поведінку і організовувати свою діяльність, яка є, незалежно від матеріалу і способів його використання є водночас умовою і засобом активного пізнання соціального світу. Особливої уваги науковці приділяють спільній діяльності з однолітками і дорослими, яку розглядають як школу передачі соціального досвіду, формування особистісних якостей, що характеризують дитину як вищу, соціальну істоту (Л. Божович, Л. Виготський, О. Кононко, Г. Костюк, О. Леонт'єв, М. Лісіна та ін.). Вагоме місце серед досліджень посідають праці, присвячені проектуванню освітнього середовища, учасники якого відчують захищеність і задоволення основних потреб, зокрема це роботи І. Басвої, Д. Іванова, В. Панова, В. Рубцова, В. Слободчикова, А. Тубельського. Особлива увага приділяється авторами організації безпечного середовища, діагностиці негативних соціальних процесів, впливу освітнього середовища на формування емоційної стійкості

дітей. Стан комфорту, безпеки і захищеності, позитивного світосприйняття й інтересу – це те, без чого неможливе здійснення ефективної освітньої діяльності у освітньому процесі. Дитина, яка перебуває з тієї або іншої причини в дискомфортному стані, не може повноцінно включитися у процес навчання, а значить, освіта не досягає своєї мети. Ця думка є надзвичайно ваговою для нас, оскільки акцентує увагу на забезпеченні комфортного переходу малюка з однієї соціальної ситуації до іншої з максимальним збереженням його психофізичного здоров'я.

Висновки. Таким чином, намагання зробити короткий огляд наукової та науково-методичної літератури, що утворює теоретичну платформу вивчення складної та різнобічної проблеми соціальної адаптації малюка до дошкільного закладу, яка ґрунтується на позитивному ставленні, довіри собі та іншим, – засвідчив, що названа проблема знаходиться на перетині інтересів психології, теорії та методики виховання, соціальної педагогіки і потребує комплексного підходу для розробки технології сприяння формуванню в малюків позитивного ставлення до дошкільного закладу як інституту соціалізації. Дослідження триває.

Список літератури

1. Архипова С., Муксмел С. Історіографічний аналіз концепції соціалізації особистості / С. Архипова, С. Муксмел // Імідж сучасного педагога (розвиток системи дошкільної освіти): науково-практичний освітньо-популярний часопис. – Полтава, 2006. – №7(66). – С. 3 - 4.
2. Водолазська Т. В. Модель доброзичливого до дітей освітнього середовища / Т. В. Водолазська // Журнал Постметодика. – 2012. - №5 (108). – С.13 - 17.
3. Гуріна З. В. Психолого - педагогічні умови становлення самостійності у дітей раннього віку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук: спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / З. В. Гуріна. – Київ, 2007. – 21 с.
4. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды. - М., 1989. - 560 с.
5. Карнаух Л. В. Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища / Л. В. Карнаух // Психолого – педагогічні проблеми сільської школи.- 2012.- №40. – С. 110 – 114.
6. Клочек Л. Проблема соціалізації особистості майбутнього вчителя / Л. Клочек // Імідж сучасного педагога (розвиток системи дошкільної освіти): науково-практичний освітньо-популярний часопис. – Полтава, 2006. – №7(66). – С. 5 - 7.
7. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника: дис. доктора психол. наук: 19.00.07 / Олена Леонтіївна Кононко - Інститут психології ім. Г. Костюка АПН України. – К., 2001. – 21 с.

8. Малько А. О. Дошкільне соціальне виховання: культурологічний аспект / А. О. Малько // Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр. вип.10 / Відп. ред. Н. М. Кушнарченко, проф., д - р пед. наук.- Х.: ХДАК, 2002 – С.177 - 185.

9. Нечай С. П. Адаптація дітей – сиріт молодшого дошкільного віку до умов дитячого будинку засобами музично - театралізованої діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.08 “Дошкільна педагогіка”/ С. П. Нечай – Київ, 2001. – 16 с.

10. Новосьолова С. Л. Розвиваюче предметне середовище / С. Л. Новосьолова .- М.: МДО, 1995. – 174 с.

11. Паніна В. В. Виховання самостійності у дітей третього року життя в умовах дитячого будинку: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.07 / В. В. Паніна – Київ, 2013. – 254 с.

12. Струннікова Д. Пізнання соціальної дійсності як умова соціалізації особистості дошкільника / Дарина Струннікова // Науковий вісник Чернівецького університету. – Випуск 224. Педагогіка та психологія – Чернівці: ЧНУ, 2005. С.169 - 176.

Н.А. Шкляр,

Інститут проблем виховання, м. Київ

*Проблема первичной социализации детей младшего возраста
в современном научно-педагогическом пространстве*

В статье предоставлен аналитический обзор научно - методических работ по проблеме формирования у младших дошкольников положительного отношения к дошкольному учреждению как весомого показателя социализованности, выяснено влияние социально воспитательной среды на процесс социального становления личности.

Ключевые слова: *первичная социализация, адаптация, воспитание младших дошкольников*

N.Shkliar,

*of the Laboratory of Preschool Educational at the Institute of Educational Problems of the
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kiev*

Problem primary socialization of young children in modern scientific and educational space

The article presents an analytical review of the scientific - methodical work on the problem of formation at younger preschool children a positive attitude to the pre-school institutions as an important indicator of socialization, found the impact of social environment on the educational processes of social formation of the person. A brief review of the scientific and methodical literature, which forms the theoretical learning platform complex and multifaceted problems sotsilnoy adaptation toddler to preschool institution. The analysis software support of the process of entering the child's social environment in preschool institution certifying problem of personality in early ontogenesis.

Keywords: *primary socialization, adaptation, education of younger preschoolers*

References

1. Arkhypova S., Muksmel S. Istoriohrafichnyy analiz kontseptsiiyi sotsializatsiiyi osobystosti / S. Arkhypova, S. Muksmel // Imidzh suchasnoho pedahoha (rozvytok systemy doshkil'noyi osvity) : naukovo-praktychnyy osvith'o-populyarnyy chasopys. – Poltava, 2006. – #7(66). – S. 3-4.
2. Vodolazs'ka T. V. Model' dobrozychlyvoho do ditey osvith'oho seredovyshcha / T. V. Vodolazs'ka // Zhurnal Postmetodyka. – 2012. - #5 (108). – S.13-17.
3. Hurina Z. V. Psykholoho - pedahohichni umovy stanovlennya samostiynosti u ditey rann'oho viku: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. psyk. nauk: spets. 19.00.07 "Pedahohichna ta vikova psykholohiya" / Z. V. Hurina. – Kyiv, 2007. – 21 s.
4. . Э́л'кoнy`n D.B. Y`zbrannyye psy`xology`chesky`e trudy. - M., 1989. - 560 s.
5. Karnaukh L. V. Osoblyvosti sotsializatsiiyi ditey doshkil'noho viku v umovakh suchasnoho sotsial'noho seredovyshcha / L. V. Karnaukh // Psykholoho – pedahohichni problemy sil's'koyi shkoly.- 2012.- #40. – S. 110 – 114.
6. Klochek L. Problema sotsializatsiiyi osobystosti maybutn'oho vchytelya / L. Klochek // Imidzh suchasnoho pedahoha (rozvytok systemy doshkil'noyi osvity): naukovo - praktychnyy osvith'o-populyarnyy chasopys. – Poltava, 2006. – #7(66). – S. 5 - 7.
7. Kononko O. L. Psykholohichni osnovy osobystisnoho stanovlennya doshkil'nyka: dys. doktora psykhol. nauk: 19.00.07 / Olena Leontiyivna Kononko - Instytut psykholohiiyi im. H. Kostyuka APN Ukrayiny. – K., 2001. – 21 s.
8. Mal'ko A. O. Doshkil'ne sotsial'ne vykhovannya: kul'turolohichnyy aspekt / A. O. Mal'ko // Visnyk Kharkivs'koyi derzhavnoyi akademiiyi kul'tury: zb. nauk. pr. vyp.10 / Vidp. red. N. M. Kushnarenko, prof., d - r ped. nauk.- Kh.: KhDAK, 2002 – S. 177 - 185.
9. Nechay S. P. Adaptatsiya ditey – syrit molodshoho doshkil'noho viku do umov dytyachoho budynku zasobamy muzychno - teatralizovanoyi diyal'nosti: avtoref.dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk: spets. 13.00.08 "Doshkil'na pedahohika"/ S. P. Nechay – Kyiv, 2001. – 16 s.
10. Novos`olova S. L. Rozvy`vayu che predmetne seredovy`shhe / S. L. Novos`olova .- M.: MDO, 1995. – 174 s.
11. Panina V. V. Vykhovannya samostiynosti u ditey tret'oho roku zhyttya v umovakh dytyachoho budynku: dys. kand. ped. nauk: spets. 13.00.07 / V. V. Panina – Kyiv, 2013. – 254 s.
12. Strunnikova D. Piznannya sotsial'noyi diysnosti yak umova sotsializatsiiyi osobystosti doshkil'nyka / Daryna Strunnikova // Naukovyy visnyk Chernivets'koho universytetu. – Vypusk 224. Pedahohika ta psykholohiya – Chernivtsi:ChNU, 2005. S.169 - 176.

Відомості про автора: Шкляр Наталія Анатоліївна

науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання АПН України міста Києва.

Домашня адреса: 02094, м.Київ, вул.Краківська, 13-б, кв.44

Робоча адреса: 04060, м. Київ, вул.Берлінського, 9

Контактний телефон: дом. 569-03-95, тел.моб.: 067-507-85-06

e-mail: Natasha_Shklyar@bigmir.net